

DOSTOJEVSKI: ZLOČIN IN KAZEN:

Roman je napisan v realizmu, v smeri psihološkega realizma. Delo je nastalo istega leta, kot je pri nas izšel prvi roman Josipa Jurčiča, Deseti brat. Roman Zločin in kazni pa predstavlja enega od vrhov realizma. Glavni junak Raskolnikov, mlad študent, ki ga zaradi bede v kateri živi obsede ideja o nadčloveku, v imenu katere ubije staro oderuhinjo. Za storjen zločin sprejme na koncu kazni, kazni v obliki prisilnega dela v Sibiriji.

Raskolnikov je živel v majhnem podnajemniškem stanovanju, za katerega večkrat ni zmozel redno plačevati najemnine. Da bi prišel do denarja je večkrat zastavljal različne predmete pri stari oderuhinji Aljoni Ivanovni. Po znanju je bil zamišljen in bolj vase zaprt človek, ki je bil sposoben cele dneve prebiti v svoji sobi in razmišljati. Prišel je na idejo, da bi umoril staro Aljono Ivanovno. Skrbno premišljeni in načrtovani umor Raskolnikov tudi izpelje, le da poleg stare oderuhinje, zaradi nesrečnega spleta dogodkov, ubije še njeno ubogo, povsem nedolžno polsestro Lizaveto. Vendar pa Raskolnikov pred zločinom ni vedel, da ga bo tako močno pekla vest. Takoj po uboju se začne njegova strašna notranja drama.

Raskolnikov se, obtežen z zločinom, spremeni tudi v velikega dobrotnika. Družini tragično umrlega Marmeladova, pomaga z edinim denarjem, ki mu ga pošljejo od doma. Vendar pa s svojo dobroto do revne družine, ne more sprati svojega zločina. Vest ga vse močneje priganja, teža storjenega umora, je zanj čedalje hujša. Edini človek, ki mu po hudem notranjem trpljenju lahko zaupa in prizna storjeno dejanje je hčerka Marmeladova, Sonja. Sonja mu pove, da mora storjeni zločin najprej priznati, nato pa prevzeti tudi kazni zanj.

Raskolnikov se s Sonjino pomočjo javi na sodišču kot zločinec. Obsodijo ga na prisilno delo v Sibiriji. Izgnanstvo v Sibiriji je očiščenje tako zanj, kot Sonjo, ki ga vseskozi spremlja. Kot nekdanja prostitutka se mora očistiti tudi sama. Vstajenje je za oba mogoče samo po prestani kazni, ki traja osem let.

KOMENTAR: Tragedija Zločin in kazni, kot jo upravičeno označujejo nekateri leterarni pisci, mi je všeč. V tem delu Dostojevskega je veliko etičnih in filozofskih prvin, ki krepijo in podpirajo samo pripoved. Prevladuje dialog, kar mi sicer ni všeč, vendar na osnovi tega, kar nam osebe povedo o sebi in kar govorijo druge osebe o njih, ter na osnovi njihovih dejanj lahko določimo vsaki izmed njih njeno značajsko podobo. Zato se mi zdi, da je dialog v tem delu zelo pomemben, saj je takšna analiza nujen pogoj, da razberemo idejo dela.

OSEBE:

Glavne:

- Rodja
- Sonja
- Razumihin
- Dunja
- Porfirij

Glavne stranske osebe:

- Svidirgajlov
- Lužin
- Marmeladov

Stranske osebe:

- Katerina
- Mama
- Aljona à prisilila Lizaveto v prostitucijo
- Lizaveta à s Sonjo sta bili prijateljici à šivata, imela je veliko splavov, prostitucija
- Vdova à lastnica hiše v kateri živi Rodja à nimfomanka, razvratna à zdravnik in Razumihin
- Nastasja à gospodinja v hiši, je dobra
- Zoisimov à zdravnik, Razumihinov prijatelj, razvratnež
- Lebezijatnikov à Lužinov varovanec, odda sobo Lužinu, reši Sonjo, ko ji Lužin podtakne denar
- Smodnik à policaj kateremu se Rodja preda, vedno nekaj kriči
- Zamjotov à v gostilni mu Rodja prizna umor vendar mu ta ne verjame